

Schoolleerlijnen 3-8

Kies je eigen aanbod in Focus PO

Schoolleerlijnen in Focus PO

Een schoolleerlijn is een door jou aangepaste leerlijn die in de groepen 3 tot en met 8 wordt gebruikt. Je maakt gebruik van deze functie in Focus PO als je:

- het aanbod beter wilt afstemmen op de leerlingpopulatie;
- het aanbod anders wilt inrichten;
- Focus PO beter wilt laten aansluiten bij je lesmethode
- de leerlingen vanuit andere doelen in hun ontwikkeling wilt volgen.

De schoolleerlijn biedt je wat dit aangaat alle flexibiliteit die je nodig hebt. Deze paper bevat een uitleg van de verschillende keuzes die je kunt maken. Om goed beslagen ten ijs te komen met de schoolleerlijn in je eigen school is het advies is om deze paper goed door te nemen alvorens je tot actie overgaat. Eventueel kun je nog aanvullend advies in te winnen bij HELDER Onderwijsadvies als je er niet goed uitkomt (www.helderonderwijsadvies.nl).

Namens alle medewerkers van Focus PO,
Wijnand Gijzen

Inhoudsopgave

I	Wat moet ik vooraf weten?	pag. 2
II	Wat zijn mijn keuzes?	pag. 2
	<i>Keuze 1: Waarop wil ik sturen en volgen?</i>	pag. 2
	<i>Keuze 2: Wat is mijn leidend principe?</i>	pag. 4
III	Hoe maak ik een schoolleerlijn?	pag. 5
IV	Zijn er nog tips?	pag. 7
	Bijlage 1: Keuzetabel schoolleerlijnen	pag. 9

I Wat moet ik vooraf weten?

Om te begrijpen welke onderwijskundige keuzes je kunt maken, is het nodig om te weten dat een leerlijn uit twee elementen is opgebouwd: een doelenverzameling en een doelenvolgorde.

- 1) De **doelenverzameling** omvat alle cruciale leerdoelen tot het einde van groep 8 en wordt omschreven door middel van een referentieniveau. Eventuele lagere referentieniveaus behoren ook tot de doelenverzameling.
- 2) De **doelenvolgorde** gaat over de verdeling en opeenvolging van de cruciale leerdoelen in de doelenverzameling. In Focus PO worden de leerdoelen verdeeld over 4 blokken van 10 weken per leerjaar. De doelenvolgorde kan methodeoverstijgend zijn (zoals tot nu toe gangbaar was) of synchroon (gaan) lopen met de lesmethode

De doelenverzameling en de doelenvolgorde vormen samen een leerlijn. In Focus PO worden deze als volgt gecodeerd: **[referentieniveau eind 8]/[doelenvolgorde]**. Na de zomervakantie 2022 zijn er voor het 1S-niveau rekenen vier leerlijnen beschikbaar:

- 1) 1S/Focus PO
- 2) 1S/Getal en Ruimte Junior
- 3) 1S/De Wereld in Getallen 5
- 4) 1S/Pluspunt 4

In de loop van de tijd zullen er voor de andere referentieniveaus ook doelenvolgordes beschikbaar komen (ook voor de vakken taalverzorging en lezen). In eerste instantie wordt de focus gelegd op rekenen en in het bijzonder op de doelenverzameling 1S.

II Wat zijn mijn keuzes?

Pas als je weet welke keuzes er zijn, kun je kiezen. Daarom wordt hier eerst besproken welke hoofdkeuzes er zijn ten aanzien van de doelenverzameling en ten aanzien van de doelenvolgorde.

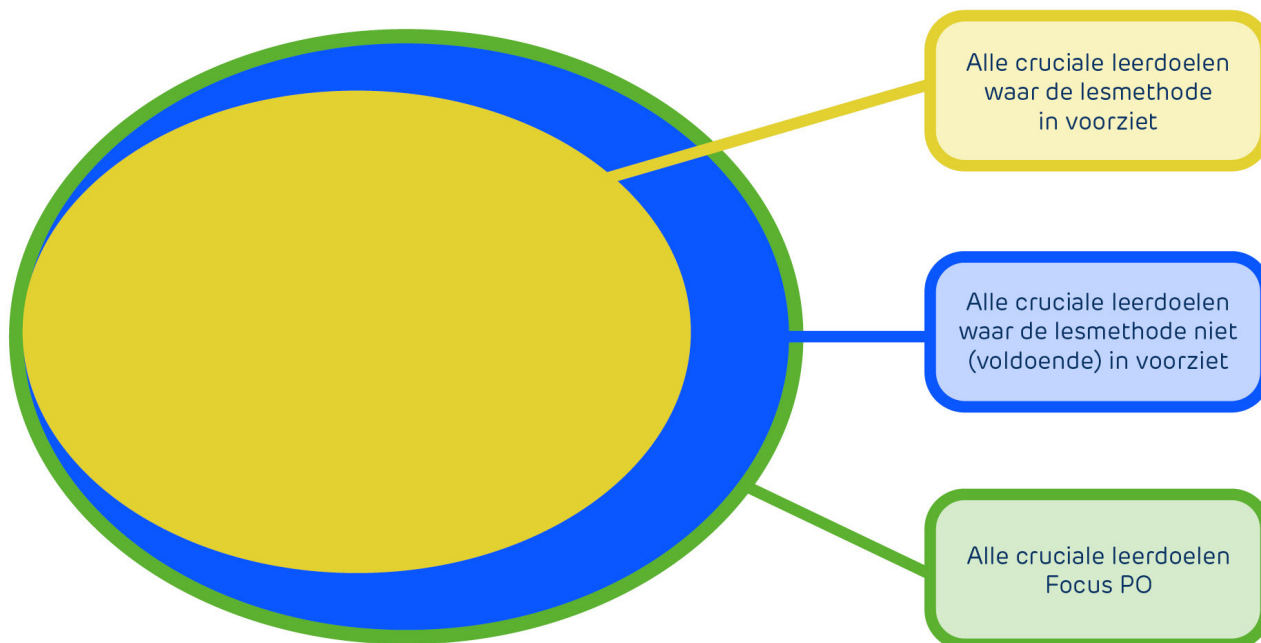
Keuze 1: Waarop wil ik sturen en volgen?

Een doelenverzameling, bijvoorbeeld 2F Lezen, in Focus PO bevat alleen de **cruciale leerdoelen**. Dit zijn de essentiële leerinhouden die op een bepaald moment in de tijd moeten worden beheerst. De essentie verwijst naar het gegeven dat het leerdoel voorwaardelijk is aan een volgend leerdoel of dat het leerdoel onderdeel is van een referentieniveau.

Je keuze om met Focus PO (volledig) te werken geeft aan dat je vanuit de essentie je aanbod wilt inrichten en leerlingen hierop wilt volgen in hun ontwikkeling. Lesmethodes bevatten immers meer leerdoelen dan alleen de cruciale; er zijn bijvoorbeeld ook oriëntatie- of tussendoelen in opgenomen.

Uit de analyses van lesmethodes is gebleken dat veel ervan niet volledig dekkend zijn voor de cruciale leerdoelen die in Focus PO zijn opgenomen. Dit gegeven splitst in de meeste scholen de doelenverzameling in drie delen op, namelijk:

- 1) alle cruciale leerdoelen 1S
- 2) alle cruciale leerdoelen 1S waar de lesmethode in voorziet
- 3) alle cruciale leerdoelen 1S waar de lesmethode niet (voldoende) in voorziet

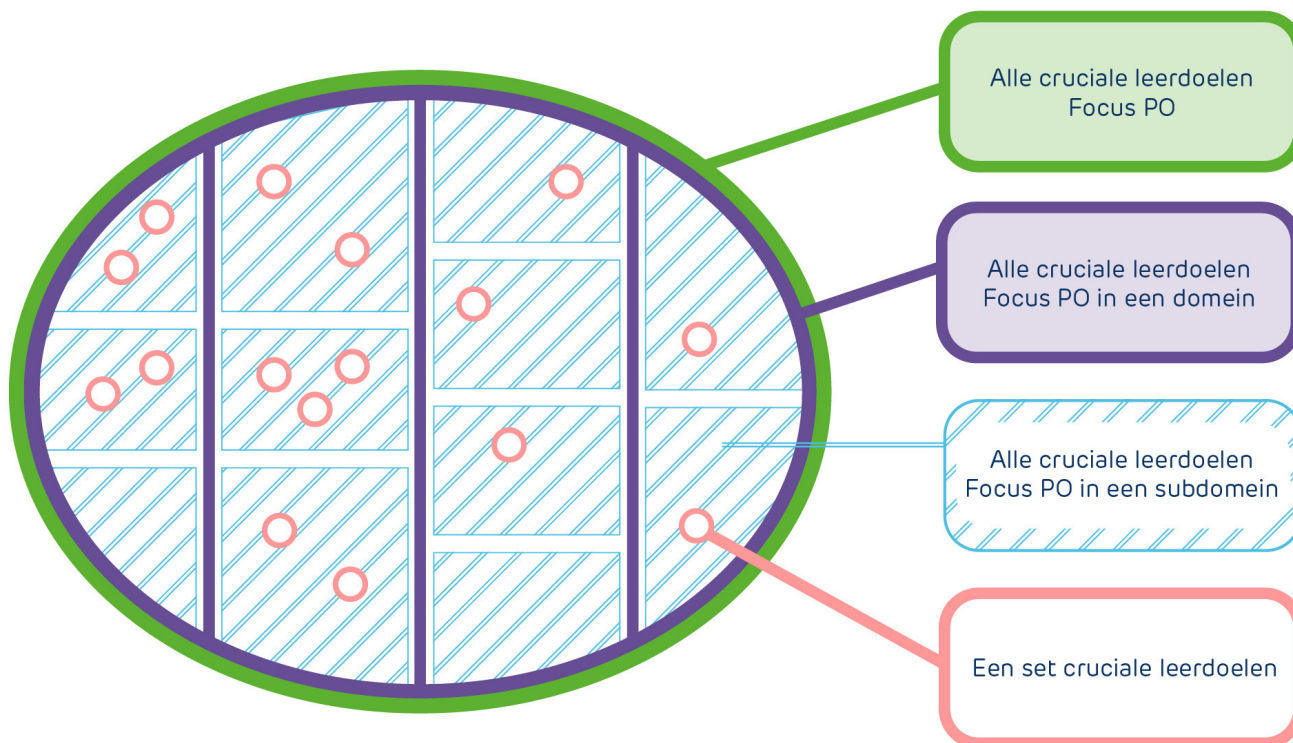

Figuur 1a: Verzamelingen van cruciale leerdoelen (gebonden aan lesmethodes)

Vanuit de drieslag die is weergegeven in figuur 1a kun je jezelf een aantal vragen stellen. Beantwoord onderstaande vragen met in je achterhoofd de onderwijsbehoeften van de leerlingpopulatie en het kwaliteits- en opbrengstenniveau van je school (*Hoe belangrijk is het om op de essentie te sturen? Is er goed zicht op de ontwikkeling van elke leerling? Zijn de opbrengsten in orde?*)

- 1) *Wil ik mijn aanbod inrichten op alle cruciale leerdoelen Focus PO? Hiermee maak (houd) ik mijn aanbod compleet en is mijn zicht op de ontwikkeling van leerlingen dat ook.*
- 2) *Wil ik mijn aanbod inrichten op dat waar mijn lesmethode in voorziet? Hiermee zorg ik ervoor dat leerkrachten zich alleen op hun lesmethode hoeven te richten en dat er aan de hand van die leerstofinhouden zicht wordt gehouden op de ontwikkeling van leerlingen.*
- 3) *Wil ik mijn (aanvullend) aanbod inrichten op dat waar mijn lesmethode niet of onvoldoende in voorziet? Hiermee zorg ik ervoor dat ik (noodzakelijke) hiaten en tekortkomingen opvul en de leerlingen daarop ook in hun ontwikkeling volg.*

Zoals je ziet zijn deze vragen geformuleerd vanuit de drieslag, maar er zijn nog meer mogelijkheden. Je kunt ook sturen en volgen op domeinen of subdomeinen van referentieniveaus, of zelfs alleen op relevante cruciale leerdoelen.

Figuur 1b. Verzamelingen van cruciale leerdoelen (los van lesmethodes)

Je kiest voor een van de verzamelingen zoals weergegeven in figuur 1b als een van onderstaande vragen voor jou relevant is:

- 4) *Wil ik een aanbod inrichten op dat waar mijn leerlingpopulatie (in bepaalde leerjaren) behoefte aan heeft?* Hiermee richt ik mijn aanbod op de cruciale leerdoelen (van sub(domeinen) van een referentieniveau) die van grote waarde zijn (en daarop volg ik de leerlingen eveneens).
- 5) *Wil ik een aanbod inrichten dat aansluit bij een verbetertraject dat in mijn school (of in bepaalde leerjaren) loopt?* Hiermee richt ik mijn aanbod op de cruciale leerdoelen (van (sub)domeinen van referentieniveaus) die van belang zijn voor de verbetering die ik wil doorvoeren; door leerlingen erop te volgen meet ik de verbetering.

Na al deze vragen zou je de introductievraag bij keuze 1, 'Waarop wil ik sturen?' preciezer kunnen verwoorden: 'Op welk deel (of delen) van referentieniveau 1S wil ik sturen en volgen (en waarom)?'

Keuze 2: Wat is mijn leidend principe?

Naast de keuze voor de doelenverzameling, is er een keuze in de doelenvolgorde. Wat dit aangaat kun je kiezen voor de methodeoverstijgende volgorde van Focus PO of voor een volgorde die aansluit bij de lesmethode.

Doelenvolgorde Focus PO

De volgorde van de cruciale leerdoelen volgens Focus PO is bepaald aan de hand van de referentieniveaus, de adviezen van het SLO, de grootste gemene delers in lesmethodes en logica. De doelenvolgorde is dus methodeoverstijgend en zorgt ervoor dat de cruciale leerdoelen naar en van de referentieniveaus tijdig worden aangeboden (en daardoor door zoveel mogelijk leerlingen worden beheerst).

Doelenvolgorde lesmethode

De volgorde van leerdoelen in een lesmethode is gebaseerd op keuzes van de makers zelf. Wettelijk gezien zijn zij gebonden aan de kerndoelen en de referentieniveaus. Focus PO biedt bij de meest voorkomende rekenmethodes de doelenvolgorde aan die daarmee vrijwel overeenkomt. De leerdoelen die wel in Focus PO zijn opgenomen, maar waar de lesmethode niet of onvoldoende in voorziet, zijn in deze doelenvolgorde op de meest logische plaats opgenomen.

Vanuit deze wetenschap kun je jezelf twee vragen stellen (met de twee punten in het achterhoofd die eerder ook beschreven zijn onder doelenverzameling).

1. *Wil ik mijn aanbod inrichten vanuit een methodeoverstijgende doelenvolgorde?* Hierdoor kan de lesmethode losser worden gebruikt, eventueel in combinatie met andere leermiddelen.
2. *Wil ik mijn aanbod inrichten vanuit een methodegebonden doelenvolgorde?* Hierdoor heb ik de mogelijkheid om dicht bij de lesmethode te blijven.

Na deze twee vragen wordt duidelijk dat de introductievraag bij keuze 2, 'Wat is mijn leidend principe?' preciezer geformuleerd kan worden: 'Welke doelenvolgorde kies ik (en waarom)?'

III Hoe maak ik een schoolleerlijn?

Nu je het geheel aan keuzes wat overziet, is het zaak ze met elkaar te combineren en ze ook concreet te maken. Wat ga je doen in Focus PO onder beheer>instellingen>schoolleerlijnen?

1. Kies het vak en vervolgens klapt er een schermje open met daarin de actieve schoolleerlijnen (figuur 2). Elke schoolleerlijn bestaat uit een doelenverzameling (het referentieniveau eind groep 8, oftewel: het eindpunt) en een doelenvolgorde. Standaard wordt voor elk eindpunt de volgorde van Focus PO gebruikt.

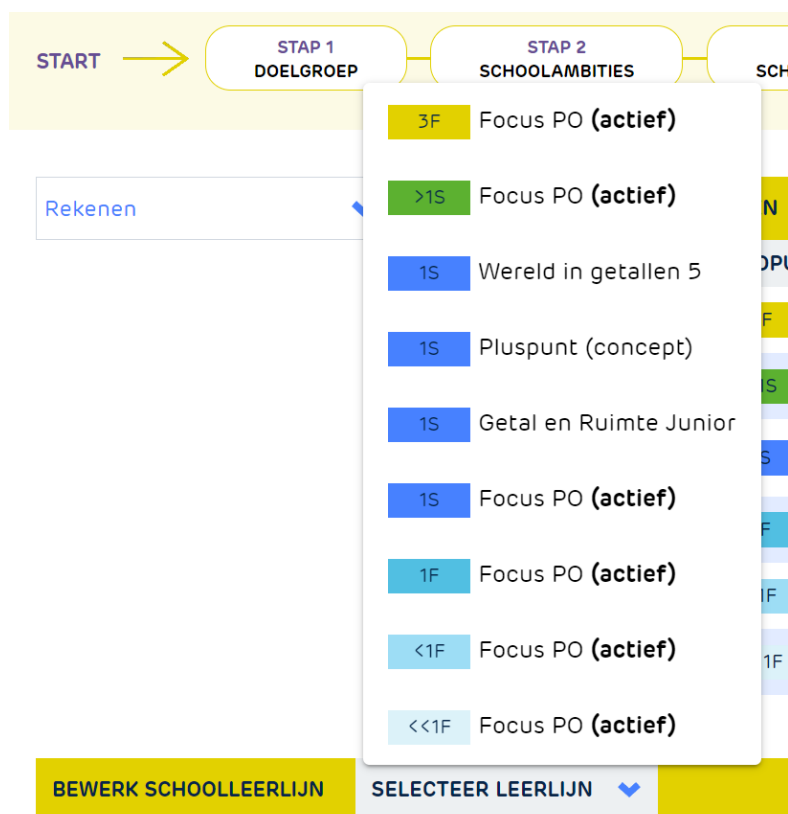
The screenshot shows the 'Focus PO' interface with a navigation bar at the top containing 'MIJN GEGEVENS', 'IMPORT', 'INSTELLINGEN', 'TOEGANG', 'LEERLING', and 'MONITORING'. Below the navigation bar is a progress indicator with five steps: 'START', 'STAP 1 DOELGROEP', 'STAP 2 SCHOOLAMBITIES', 'STAP 3 SCHOOLOANBOD', 'STAP 4 LESMETHODES', and 'STAP 5 SCHOOLLEERLIJNEN'. The 'STAP 5' button is highlighted in yellow.

Below the progress indicator, there is a dropdown menu labeled 'Rekenen' with a downward arrow. Below it, the text 'Kies hier het vak' is displayed. To the right, a table titled 'ACTIEVE SCHOOLLEERLIJNEN' is shown. The table has three columns: 'LEERRUTE(S)', 'EINDPUNT', and 'DOELENVOLGORDE'. The table contains five rows of data. The first row has '3F' as the endpoint and 'Focus PO' as the method. The second row has '>1S' as the endpoint and 'Focus PO' as the method. The third row has '1S' as the endpoint and 'Focus PO' as the method. The fourth row has '1F' as the endpoint and 'Wereld in getallen 5' as the method. The fifth row has '<1F' as the endpoint and 'Pluspunt' as the method. Below the table, there is a dropdown menu with the text 'Kies de doelenvolgorde' and a list of methods: 'Wereld in getallen 5', 'Pluspunt', 'Getal en Ruimte Junior', and 'Focus PO (actief)'. The 'Focus PO (actief)' method is highlighted in blue.

At the bottom of the interface, there is a yellow bar with two buttons: 'BEWERK SCHOOLLEERLIJN' and 'SELECTEER LEERLIJN'. Below the 'BEWERK SCHOOLLEERLIJN' button, the text 'De bewerkbalk' is displayed.

Figuur 2: schermafdruck uit Focus PO na keuze voor een vak (beheer > instellingen > schoolleerlijnen)

- ! Een **actieve leerlijn** is een leerlijn die nu wordt toegepast. De cruciale leerdoelen die daarin zijn opgenomen zie je terug in de blok- en werkplannen. Als je een leerlijn actief maakt, worden de bestaande concept-blokplannen verwijderd en de 'oude' leerlijn wordt weggegooid.
- 2) Kies bij elk referentieniveau (eindpunt) de doelenvolgorde van je keuze (figuur 2).
- 3) Kies in de bewerkingsbalk onder het schermje voor de leerlijn die je wilt bewerken (figuur 3).

Figuur 3: Schermafbeelding uit Focus PO bij keuze voor een te bewerken leerlijn.

- ! Op het moment dat je een actieve leerlijn bewerkt, wordt hiervan **een kopie gemaakt** en dat krijgt de status **concept**. Naast elke actieve leerlijn is er maximaal een concept aanwezig.
- ! Op het moment dat je een niet actieve leerlijn bewerkt, krijgt dit de status concept. Als er concept achter staat is deze lijn bewerkt. Als er niets achter staat, is de leerlijn in zijn originele staat (teruggebracht).
- ! Een concept-leerlijn is **niet actief** en wordt dus **niet toegepast**.
- 4) Bij de keuze voor een te bewerken leerlijn klappt het schermje van de actieve leerlijnen automatisch dicht. Zo heb je meer ruimte. Met het V-teken open je het schermje weer.
- 5) De leerlijn verschijnt per blok (van 10 weken) in je scherm die je vervolgens kunt openklappen (figuur 3). Door middel van de balk linksboven kun je kiezen voor domeinen of subdomeinen. Ook kun je kiezen op een zoekwoord. Door middel van de selectieknoppen bovenaan kun nog meer

keuzes maken. Achter elk doel staat een code; dat is bedoeld om snel te kunnen communiceren over de doelen. In de laatste kolom wordt de vindplaats van de instructie- en verwerkingsstof in de lesmethode van je keuze aangegeven.

- 6) Per leerdoel kun je nu kiezen (figuur 4):
- waar je het in de leerlijn wilt plaatsen (naar voren of naar achteren): PLAATS
 - of je het in de planning wilt opnemen zodat het terugkomt in de blokplannen: GEPLAND
 - op welk moment je het eventueel wilt borgen: GEBORGD

Selectieknoppen

DOELCODE	PLAATS	GEPLAND	GEBORGD	Werd in Getallen 5	
	☐ Verplaatst ☐ Niet verplaatst ☒ Toon alles	☐ Gepland ☐ Niet gepland ☒ Toon alles	☐ Geborgd ☐ Niet geborgd ☒ Toon alles	☐ Vindplaats ☐ Geen vindplaats ☒ Toon alles	
^ Blok 3.1					
▶ 3.1. G/GBH Ik kan hele getallen tot en met 50 lezen, schrijven en uitspreken.	10010	3.2!	✓	-	Groep 3: 1.1a
▶ 3.1. MM/NBM Ik ken de betekenis van de begrippen lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, tijd en temperatuur.	10070	-	✓	-	/
▶ 3.1. MM/NBM Ik ken tegenstellingen bij lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, tijd en temperatuur, zoals langer/korter, groter/kleiner, voller/leger, zwaarder/lichter en warmer/kouder.	10080	-	✓	-	/
▶ 3.1. MM/TJ Ik ken de dagen van de week, de maanden in het jaar en de vier seizoenen.	10110	-	✓	-	/

Figuur 4: Schermafdruk uit Focus PO: de selectie en bewerkingsmogelijkheden.

- ! Wil je een concept verwijderen, gebruik van de knop 'Verwijder concept' in de rechter bovenhoek van de bewerkingsbalk.
- ! Wil je een leerlijn terugbrengen naar zijn originele staat, dan kun je dat doen met de knop 'Herstel leerlijn' in de rechter bovenhoek van de bewerkingsbalk.

IV Zijn er nog tips?

Keuzetabel schoolleerlijnen

In de keuzetabel in bijlage 1 lees je welke stappen je in Focus PO zet om te komen tot de schoolleerlijn van jouw keuze. Als je de tabel zo leest, zul je waarschijnlijk opmerken dat er veel meer keuzes te maken zijn. Zo kun je er bijvoorbeeld ook voor kiezen om, als je kiest voor sturen en volgen op 'Alle cruciale leerdoelen waar de lesmethode in voorziet' ook leerdoelen in de planning op te nemen waar je lesmethode niet of onvoldoende in voorziet, maar die je toch belangrijk vindt. In de tabel staan dus de hoofdkeuzes en daar mag je je eigen richting in kiezen.

Iets verplaatsen

Je verplaatst leerdoelen in de schoolleerlijn als je vindt dat de doelenvolgorde die is aangeleverd toch niet voldoende synchroon loopt met je lesmethode of omdat jouw leerlingpopulatie (meestal) minder of meer inoefentijd nodig heeft. Wees je bewust van het effect van verplaatsen naar een later moment; je kunt daarmee in de toekomst een 'stuwmeer' creëren.

Borgingsdoelen

Een borgingdoel is een cruciaal leerdoel dat al eerder is behandeld en waarvan de beheersing is bepaald. Als je het plant, geef je er nogmaals (verkorte) instructie over, laat je de leerlingen er weer mee oefenen en check je opnieuw de beheersing. Plan alleen een borgingsmoment in voor de leerdoelen die regelmatig onvoldoende beklijven, bijvoorbeeld voor een spellingdoel zoals de eind -t/eind -d of voor een automatiseringsdoel zoals de tafels.

Leerlingrapporten

Bij het samenstellen van een leerlingrapport kun je ervoor kiezen om de ontwikkeling van een leerling op de cruciale leerdoelen op te nemen. Focus PO baseert die rapportage op jouw schoolleerlijnen. Als je de doelenverzameling fors hebt ingeperkt, kan de rapportage op de cruciale leerdoelen minder relevant worden. Kies er in dat geval voor om de andere elementen in het rapport op te nemen.

Focus PO

Het onderwijsplansysteem voor het primair onderwijs

Zandstraat 7

4101EC Culemborg

www.focuspo.nl

Bijlage 1: Keuzetabel schoolleerlijnen

	Alle cruciale leerdoelen	Alle cruciale leerdoelen waar de lesmethode in voorziet	Alle cruciale leerdoelen waar de lesmethode niet of onvoldoende in voorziet	Alle cruciale leerdoelen van een of meerdere (sub)domeinen of een set cruciale leerdoelen
Doelenvolgorde Focus PO	1. Kies per eindpunt (referentieniveau) voor de doelenvolgorde Focus PO.			
	<p>2. Verplaats de cruciale leerdoelen waarvan jij denkt dat dit echt nog noodzakelijk is.</p> <p>3. Kies de cruciale leerdoelen die je eventueel als borgingsdoel wilt laten terugkomen (en het moment).</p>	<p>2. Haal de cruciale leerdoelen uit de planning waarvan geen vindplaats in de lesmethode (/) is aangegeven.</p> <p>3. Verplaats de cruciale leerdoelen waarvan jij denkt dat dit echt nog noodzakelijk is.</p> <p>4. Kies de cruciale leerdoelen die je eventueel als borgingsdoel wilt laten terugkomen (en het moment).</p>	<p>2. Haal de cruciale leerdoelen uit de planning waarvan een vindplaats in de lesmethode is aangegeven of waar de lesmethode al voldoende in voorziet ('dit gaat meestal goed').</p> <p>3. Verplaats de cruciale leerdoelen waarvan jij denkt dat dit echt nog noodzakelijk is.</p> <p>4. Kies de cruciale leerdoelen die je eventueel als borgingsdoel wilt laten terugkomen (en het moment).</p>	<p>2. Haal de cruciale leerdoelen uit de planning waarop je niet wilt sturen en volgen.</p> <p>3. Kies de cruciale leerdoelen die je eventueel als borgingsdoel wilt laten terugkomen (en het moment).</p>
Doelenvolgorde Lesmethode	1. Kies per eindpunt (referentieniveau) voor de doelenvolgorde van de lesmethode			
	<p>2. Verplaats de cruciale leerdoelen waarvan jij denkt dat dit echt nog noodzakelijk is.</p> <p>3. Kies de cruciale leerdoelen die je eventueel als borgingsdoel wilt laten terugkomen (en het moment).</p>	<p>2. Haal de cruciale leerdoelen uit de planning waarvan geen vindplaats in de lesmethode (/) is aangegeven.</p> <p>3. Verplaats de cruciale leerdoelen waarvan jij denkt dat dit echt nog noodzakelijk is.</p> <p>4. Kies de cruciale leerdoelen die je eventueel als borgingsdoel wilt laten terugkomen (en het moment).</p>	<p>2. Haal de cruciale leerdoelen uit de planning waarvan een vindplaats in de lesmethode is aangegeven of waar de lesmethode al voldoende in voorziet ('dit gaat meestal goed').</p> <p>3. Verplaats de cruciale leerdoelen waarvan jij denkt dat dit echt nog noodzakelijk is.</p> <p>4. Kies de cruciale leerdoelen die je eventueel als borgingsdoel wilt laten terugkomen (en het moment).</p>	<p>2. Haal de cruciale leerdoelen uit de planning waarop je niet wilt sturen en volgen.</p> <p>3. Kies de cruciale leerdoelen die je eventueel als borgingsdoel wilt laten terugkomen (en het moment).</p>